

ЛІТЕРАТУРА:

1. Александров Ю.В. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Ю.В. Александров, В.А. Клименко. – К. : МАУП, 2004. 328 с.
2. Музика А.А. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : монографія / А.А. Музика, Є.В. Лашук. К. : ПАЛИВОДА А.В., 2011. 192 с.
3. Сенаторов М. Поняття потерпілого від злочину в кримінальному праві. *Вісник Академії правових наук*. Х., 2003. № 1. С. 202–210.
4. Українське кримінальне право. Загальна частина : підручник / за ред. В. О. Навроцького. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 712 с.
5. Вознюк А. А., Кузьмічова-Кисленко Є. В. Проблеми встановлення потерпілого від порушення правил безпеки дорожнього руху чи експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 3. С. 210-219. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2017_3_20.
6. Проект Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/01/30/proyekt-kryminalnogo-kodeksu-ukrayiny-stanom-na-30-01-2023.pdf> (дата звернення: 08.04.2023 р.).
7. Про затвердження плану невідкладних заходів із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства: розпорядження КМУ від 21.04.2021 р. № 361-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 30.01.2023 р.).

УДК 355.4

Шейка О. І.

*аспірант кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський
національний університет*

Балка Д. С.

*аспірант кафедри безпеки та
правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський
національний університет*

БЕЗПЕКОЗНАВЧІ КОНТЕКСТИ ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах воєнного стану основною вимогою функціонування правоохоронних органів передбачає розробку ефективних заходів боротьби із злочинністю, яку неможливо апробувати без активного використання економічної компоненти. Зазначимо, що практична реалізація ефективних

механізмів розкриття економічних злочинів частково залежить від вивчення фінансової складової, яка характеризує злочинну діяльність. Водночас слід зазначити, що на етапі розкриття злочинів переважно здійснюється фінансовий моніторинг сумнівних фінансових операцій, а також перевіряється фінансово-господарська діяльність юридичних осіб. На етапі розслідування кримінальної справи важливо своєчасно призначати та проводити судово-бухгалтерські перевірки, залучати до проведення слідчих дій експертів-економістів тощо. Протидія сучасній злочинності передбачає інтеграцію правових та економічних знань, безпосередню взаємодію працівників оперативних і слідчих відділів органів внутрішніх справ з економічно грамотними фахівцями, які займаються розкриттям і розслідуванням злочинів.

На основі проведеного дослідження встановлено, що поняття «фінансове розслідування» активно застосовується в практичній діяльності міжнародних організацій, створених для протидії відмиванню коштів (зокрема FATF, CFATF тощо). Фінансові розслідування можуть бути засобом виявлення раніше невідомих предикатних злочинів і надати можливість встановити інших осіб і групи, причетні до вчинення таких злочинів. Тобто, надзвичайно важливо використовувати найбільше даних фінансової розвідки під час фінансового розслідування. Це зумовлює необхідність поширення фінансової інформації серед усіх правоохоронних органів та інших компетентних органів відповідно до чинного законодавства та має бути спрямоване на досягнення результату.

Неможливо залишити поза увагою те, що фінансові розслідування є надзвичайно складним видом розслідування. По-перше, для їх впровадження необхідний багаторічний досвід у фінансовій сфері. По-друге, самотійними зусиллями жодне відомство не може охопити всю інформацію, необхідну для відстеження всіх фінансових операцій. По-третє, масштабність, різноманітність і нестабільність фінансового сектора ускладнюють фінансові розслідування. Фінансова складова злочинної діяльності є предметом фінансових розслідувань як особливого виду аналізу. Саме вивчення фінансової складової на основі відповідної методики, техніки та організації роботи може значно допомогти правоохоронним органам у розкритті та розслідуванні практично всіх злочинів, пов'язаних з обігом фінансових ресурсів та проведення оперативно-розшукових заходів у вигляді фінансової інформації. Встановлено, що фінансові розслідування – це засоби виявлення та запобігання різних зловживань, пов'язаних з ухиленням від сплати податків, шахрайством, корупційними проявами тощо. Метою застосування фінансових розслідувань є протидія легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансуванню тероризму (відмиванню коштів), а також незаконному утриманню коштів за кордоном, що негативно впливають на економіку та економічну безпеку країни зокрема. Крім того, міжнародний досвід показав, що фінансові розслідування мають проводитися паралельно, наприклад, із документуванням діяльності.

З практичної точки зору доведено, що згідно нормативно-правового базису забезпечення фінансових розслідувань є складним, високотехнологічним видом управлінської діяльності, який передбачає збір та

комп'ютерну обробку великої кількості інформації з різних джерел, підготовку та обґрунтування рішень на різних етапах. Особливо актуальним та надто складним є завдання формування цілісної картини та доказової бази таких правопорушень як відмивання (легалізація) доходів, одержаних злочинним шляхом та незаконний експорт капіталу, які пов'язані з особливо високим рівнем ухилення від сплати податків, приховування, пов'язане з офшорами та іншими сферами. Основним напрямком роботи з аналізу інформації про доходи є оперативне інформування національних органів влади про проблеми фінансової безпеки, причини та умови, що сприяють фінансовим злочинам, а також про заходи запобігання та реагування на загрози безпеки національної фінансової системи [1, с.112].

Варто зазначити, що легалізація доходів, одержаних злочинним шляхом, не лише негативно впливає на функціонування економічної системи, а також являється негативним соціально-економічним явищем, яке завдає великої шкоди всім сферам суспільного життя, що в свою чергу становить значну загрозу національній безпеці країни. У сучасних умовах турбулентності економічних процесів реалізуються різноманітні схеми легалізації злочинних засобів (відмивання грошей). Єдиної класифікації таких схем, як серед учених, так і правоохоронних органів немає. Однак, виходячи із загальної характеристики, їх можна ідентифікувати за такими критеріями: а) за призначенням: з метою ухилення від сплати податків; з метою приховання злочинних операцій; б) за типами системи розрахунків: готівкові; безготівкові; в) за організацією управління: централізоване управління; г) за способом організації передачі інформації: з маршрутизацією інформації; із селекцією інформації; д) з технічним забезпеченням проведених фінансових розрахунків: з єдиними методами доступу, орієнтованими на електронні розрахунки; з використанням різних носіїв коштів.

Так, в умовах сьогодення найбільш поширеною є триступенева модель легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (також використовується міжнародною організацією FATF), яка включає три етапи: розміщення, стратифікацію та інтеграцію. 1. Розміщення (placement) впровадження злочинних доходів у легальний оборот шляхом депонування засобів на банківські рахунки або розміщення активів в інших типах фінансових установ. Ціль – надання злочинним засобам виду законності. 2. Розшарування (layering) – трансформація злочинних доходів у різні активи і їх подальше розсіювання шляхом проведення серії фінансових операцій. Ціль – приховання джерел походження злочинних засобів і їх реальних власників. 3. Інтеграція (integration) – додання легітимного характеру злочинних доходам і їх інвестування в легальну (офіційну) економіку. Ціль – надання злочинним засобам легального джерела походження. Варто відзначити, що зазначені три стадії можуть здійснюватися одночасно або частково накладатися один на одного, а границі між ними досить умовні, оскільки весь процес легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, в основному залежить від конкретної ситуації [2, с. 120].

Прорезюмувавши, слід зазначити, що під фінансовим розслідуванням необхідно розуміти дослідження фінансової інформації з метою виявлення та розслідування злочинів, які містять фінансову складову. Наукові дослідження

показали, що фінансова інформація про злочинну діяльність є предметом фінансових розслідувань як специфічної діяльності. Зокрема, закономірності формування фінансової інформації про злочинну діяльність та її відображення в системах бухгалтерського обліку, а також закономірності її використання в діяльності правоохоронних органів та комерційних структур має використовуватися в боротьбі зі злочинною діяльністю, стати предметом фінансових розслідувань.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрушків Б. М., Гевко В. Л. Проблеми теорії і практики менеджменту : навч.-методич. посібн. Тернопіль: Вид. ТзОВ «Терно-Граф». 2009. 312 с.
2. Вівчар О. І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти: монографія. Тернопіль, ФОП Паляниця В. А., 2018. 515 с.

УДК:343.131 (477)(045)

Шульга А.О.

*к.ю.н., доцент кафедри
державно-правових дисциплін
та публічного управління, доцент
Донецький державний університет
внутрішніх справ*

Озерна І.В.

*к.ю.н. доцент кафедри державно-правових
дисциплін та публічного управління
Донецький державний університет внутрішніх справ*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У РАЗІ НЕПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ

Стаття 2 КПК України декларує, що завданням кримінального провадження зокрема є забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу, і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Окрім того, засада кримінального провадження «Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень» гарантує кожному право на справедливий розгляд та вирішення справи в розумні строки незалежним і неупередженим судом, створеним на підставі закону. Проте, згідно з п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК України досудове розслідування може закінчуватися і шляхом його закриття. Але підстави для цього процесуального акту є різні (ст. 284 КПК України). Принаймні зрозуміло, коли, наприклад, кримінальне провадження